

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačnje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Začasna postava zemljiškega davka pred državnim zborom.

Uže 24. maja 1869. leta je bila oklicana postava, po kateri se ima zemljiški (gruntni) davek na novo uravnati. Deset let je preteklo, pa smo danes še tam, kjer smo bili. Te zavleke so največ prejšnja ministerstva in prejšnji državni zbor krivi. Še le lani 25. svečana je zbornica poslancev ukrenila na začasno postavu (novelo). 6. aprila 1879 od cesarja potrjeno, po kateri se je imelo pospešiti to, kar je 9 let polževo pot hodilo, tako, da bi razmera zemljiškega davka po novi postavi se pričela z letom 1882. Gospod Chertek, sedanji voditelj finančnega ministerstva, je pa ukazal, v cenitev zemljišč pospešiti in zbornici poslancev zdaj predlaga, naj se nova razmera zemljiškega davka uže z letom 1881. prične. Poseben davkovski odsek, kateremu predsednik je knez Lobkovic, mož naše (avtonomistične) stranke, in v katerem je tudi slovenski poslanec dr. J. Poklukar, je to važno postavu temeljito razpravljal, katera kmalu pride v zbornici poslancev v obravnavo. Naj našim bralcem sedaj kaj več povemo o treh vprašanjih, okoli katerih se bo v državnem zboru sukala obravnava, za kmetijstvo sila važna.

Prvo vprašanje je: kedaj naj se zemljiški davek po novi postavi pobirati začne? Večina odsekova (poslancev naše stranke) po pravici povdarja, da naglica, s katero se je vcenitev lansko leto vršila, je nakupičila veliko napak in krivic, zato se bo de pravilna podlaga za odmero davka še le potem dobila, ko se bodo rešile vse reklamacije (pritožbe) davkeplačilcev. Zato predlaga omenjena večina, da se dolžnost zemljiškega davka po novi postavi prične s 1. jan. leta 1881., in da, dokler se ne rešijo pritožbe, se pobira davek po sedanji razmeri. Kdor je preveč plačal, kakor ima po novi postavi plačati, naj se to, kar je po 1. jan. l. 1881. preveč plačal, ali povrne ali pa na dobro za prihodnje plačilo vpiše. Kdor pa je od 1. jan. 1881. premalo plačal, ta

naj doplača, kar je premalo plačal, a ne vse na enkrat, ampak v obrokih (briših), ki ne presegajo 25 odstotkov tega, kar ima v enem letu plačati. — O tem pa si nista odsekova večina in vlada zdaj uže enih misli, nadejati pa se je, da se kaka srednja pot najde, ki bode vlado in zbornici zedinila v dotičnem sklepu.

Velike važnosti je drugo vprašanje: kako naj se vsled §. 4. začasne postave od mesenca aprila 1879. l. vsakih 15 let določuje skupni znesek zemljiškega davka, ki se potem razdeli na posamezna davku podvržena kmetijstva. Odsekova večina predlaga, „da vsakih 15 let se po poti postave določuje odstotek (percent), po katerem se zemljiški davek od poizvedenega čistega dohodka davku podvrženih zemljišč določi.“ Ali se bo finančno ministerstvo temu predlogu udalo ali ne, ni še gotovo, kajti njemu se veliko bolj dopada, če se v proračun kar naravnost kaka okrogla svota postavi, katero mora vlada vsako leto po zemljiškem davku dobiti. Tako na primer je v proračun za letošnje leto postavljenih 37 milijonov, ki jih ima donesti zemljiški davek od vseh avstrijskih dežel skupaj in ki je razdeljen na posamezne dežele posebej. Ali za 15 let kar naprej določevati znesek davka brez ozira na slabe letine ali druge nezgode, to je toliko, kakor bi se reklo: „ti moraš plačati, če tudi nimaš nič, s čem bi plačal“.

Tretje važno vprašanje je: kako naj so sestavljene tiste komisije, katere razsojujejo pritožbe (reklamacije)? Postava (novela) od 6. aprila l. 1879 je položila to razsodbo v roke takim komisijam, v katerih imajo cesarski uradniki večino. Odsekova večina se ustavlja takim komisijam in predlaga: „namesto dosedanjih deželnih podkomisij naj se ustanovi v vsaki deželi ena pritožbina komisija: finančno ministerstvo imenuje predsednika in podpredsednika tej komisiji, ki ima še 6 do 12 udov z odločilnim glasom, polovico teh udov imenuje finančno ministerstvo, pa najmanj polovica njih mora biti iz vrste davkeplačevalcev, drugo polovico pa voli deželni zbor.

To je praktično. Kajti kmetovalci imajo svoje zastopnike v tej komisiji, vlada pa tudi kontrolo, da komisija postavno ravna.

To je bistvo postave, o kateri se bode kmalu obravnavati pričelo v zbornici poslancev. Ali bodo kmetovalci v obče dosegli kako polajšavo velikega bremena, ki ga nosijo, Bog vé — naj bi se vsaj doseglo, da bi zemljiški davek bil vsakej deželi pravično odmerjen, ne pa nekatere memo družin presilno obložene.

„Novice“.

Pokojnemu č. g. Jožefu Virku v spomin!

II. Rodili so se pokojni g. Jožef Virk dne 10. marca l. 1810. v staroslavni fari Dob pri Viru, od koder tudi njih rodbinsko ime izhaja. Ta fara leži ob veliki cesti, ki iz Ljubljane na Štajersko pelja. Spadala je takrat vsa krajnska dežela pod oblast cesarja Napoleona I., ki je v Ljubljani za vso ilirsko kraljestvo posebno francosko vlado ustanovil. Pokojni so zato radi v šali večkrat rekli: „jaz nisem kar bodi, ker sem Francoz iz Ljubljane“. Huda leta, ki so kmalu potem nastala, bila so jim vedno še globoko v spominu, ter so radi o njih pripovedovali. Naučili so se od njih zadovoljnosti, ki jih do groba ni zapustila. Ko l. 1821, modroslovske šole dovršijo, jih miče stopiti v duhovski stan. Ali v domači škofiji bilo je takrat toliko bogoslovcev, da so novoposvečeni mešniki po več let morali čakati, preden so kakšno službo dobili. V semenišču so komaj četrtoletniki prostora imeli, vsi drugi so navadno po mestu stanovali. Najbistrejše glave so bile tako primorane po sosednih škofijah prositi, da jih sprejmejo med bogoslovce. Prišlo je ista leta lepo število bogoslovcev iz Kranjskega v našo škofijo, ki so veliko dobrega v čast božjo in v slavo naše škofije storili. Naj omenim pred vsemi pokojnega preč. g. Jožefa Rozmana, čast. korarja Lavant. cerkve, konjiškega nadžupnika, veleč. g. Jožefa Florijančiča, gornjegraškega nepozabljivega dekana, čast. g. Gregorja Pevica, nekdanjega župnika pri Novištifti. Mnogo pa jih je iz tiste dobe, ki še sedaj neutrudeno delajo v vinogradu Lav. škofije. V mešnika so bili pokojni g. Virk na god sv. Ignacija (31. julija) l. 1836 posvečeni.

Kje da so prvo duhovsko službo nastopili, mi ni znano. Toliko vem, da so v Vuzenici bili takrat kaplan, ko so pokojni knez in škof Anton Slomšek bili tam nadžupnik. Pokojni g. Jože niso mogli nikoli dopovedati, kako veselo da je bilo takrat v Vuzenici! Ko so bili v Gornjemgradu kaplan, bili so prav nevarno na pljučah zboleli. Zdravniki so jim prorokovali rani grob. Bog je pa bil z njimi drugače sklenil. Včakali so še potem blizu 40 let, če tudi vedno slabotnih prs. Mnogo let bili so kaplan pri slovitem g. Zafronu, župniku v Grizah. Tukaj se je njih srce ljubezni vnelo do prelepe cerkve Matere božje v Petrovčah. Še kot župnik so mnogo let hodili romarjem v

Petrovče slavo Marijino oznanovat. L. 1848. bili so kaplan v Olimji. *) Brž ko ne so od tam prosili in dobili prvo svojo faro pri Materi božji na Kalobji. Fara je težavna, pokojni pa niso bili čvrstejša zdravja, in vendar so s pomočjo Matere božje 10 let tamkaj srečno prestali. Mislim, da največ Marijinih pesmic so tamkaj zložili. Najlepša izmed vseh pa je menda ona „Mariji v slovo.“ Le po Marijini pomoči, kakor so radi rekli, bili so tam srečno smrtne bolezni ozdravljeni. L. 1861. mesca septembra preselili so se iz Kalobja k sv. Duhu v Loče. Nastopili so to faro v jako neugodnih okoliščinah. Njih krotko in ponižno vedenje, njih gorečnost za božjo čast in izveličanje duš, njih vsestranska požrtvovalnost, njih nenavadna priljudnost in rekel bi, prirojena jim lastnost, pri vsaki stvari kakšno boljšo stran na dan spraviti, pridobila jim je ono ljubezen vseh farmanov, kakor tudi ono spoštovanje sosedov in prijateljev, ki se je na den njihovega pogreba tako sijajno razodevala. Ako jim je tudi manjkalo onih izvanrednih močij, katerih bi jim bilo treba izvršiti nazore, za katere se je njih blago srce toliko navduševalo, zasluži vendar njih neumorljiva delanost posnemovanja, njih goreča ljubezen do mile naše domovine pa vsestranskega občudovanja. Nekatere tedne pred svojo smrtjo zapeli so svojemu č. g. kaplanu v slovo pesmico, ki bode Ločkim farmanom ob enem tudi v spomin na preč. svojega župnika Jožefa Virka kot slovenskega pesnika. Zadnja kitica je kakor nalašč za den pogreba sestavljena. Tako se glasi: „Zdaj zvonovi zazvonite — Grozno žalostno slovo, — Naše solze pa nosite — K Jezusu, v sveto nebo! — Tam naj bodo Vam v plačilo, — Gospod (Jožef) ljubljeni; — Nam pa v srčno tolažilo, — Ko zatismemo oči!“

J. Voh.

Gospodarske stvari.

Nov način si narejati reznikov.

Neki ameriški vrtnar pravi, da se morajo one mladike, ki so namenjene, da se iz njih rezniki naredè, kakih 10—12 dni poprej ali naložiti ali pa narezati tako, da se le še na jedni strani nekaj bolj ko za samo kožo maternega lesa držè. Akoravno so te mladika le slabo z materinim lesom zvezane, je to vendar popolnoma zadosti, da jim še potrebna hrana iz stare rastline dohaja. Tam pa, kjer je les nalomljen ali narezan, se začne brž nov mlad les narejati tako imenovani callus, iz katerega potem, ko se rezniki v zemljo potaknejo, koreninice hitreje in obilneje zaredè. Imenovani vrtnar trdi, da je na tak način lansko jesen 10.000 reznikov od pelargonij s

*) Tam so zložili šaljivo pesem na narodno stražo l. 1848 s pripevkom: „doma ostan, — pa Sotlo bran!“ ki je osmešene tako hudo bila razjarila, da si pokojni dolgo časa niso med nje upali. Pisatelj.

trojbarvenimi listi naredil in komaj 1 % od njih izgubil, ko je poprej po 50 % izgube imel. Taki rezniki poženejo nekoliko manje zamakani in bolj solncu izpostavljeni v 8—12 dneh korenine. Reznike tako napravljati kaže posebno pri takih rastlinah, katerih mladike so le na pol lesnate in bolj sočne. Posebno dobro se ta način delanja reznikov spodnaša pri klineh (nagelnih), pelargonijah, petunijah, begonijah, heliotropih in podobnih rastlinah. Drugo dobro stran ima ta način delanja reznikov še tudi, da se po njem stara rastlina ne oslabi toliko, kolikor pa, če se ji brž mladike v reznike porežejo. Vrh tega pa še na prerezu ali odlomku hitro nove mladike poganja, ki se pozneje zopet ko rezniki porezati morejo. Ako naj se mladika za reznik namenjena samo nalomi ali $\frac{3}{4}$ globoko nareže, to je od lastnosti mladike in rastline odvisno.

Nekoliko važnih resnic gledé lesov ali gojzdov.

M. Vsako drevo, vsak log in gojzd je pravi posredovavec med zemljo in zrakom. Kder se brez preudarka in brez pameti pokončuje drevje, tam se bode v kratkem najrodovitnejša zemlja spreobrnila v nerodovitno puščavo. Povsodi tam, kjer je le malovredno grmičevje, je treba skrbeti, da se to ničvredno ruševje podere in z vrednimi in koristnimi drevesi nasadi. Gojzd daje nam veliko za življenje potrebnih reči. Človek potrebuje les od zibeli do groba. Zato je pa tudi treba gledati na to, da se les zasaja in oskrbuje, da ne zapustimo zanamcem namesto gojzdov prazne goličave. Ptički in druge živalce, ktere pokončujejo lesne škodljivce, kakor kukce in gosenice, se ne smejo preganjati, marveč treba jih je gojiti in vabiti v lese. Tudi otroci se morajo učiti prijatelje gojzdov spoznati in jih radi imeti. Nasproti morajo tudi se naučiti vse gojzdne škodljivce poznati in jih zatirati. Lepo gojzdno zemljišče se ne sme z ničvrednim drevjem zasadi, ampak lepo in koristno lesovje naj se zareja. Soznaniti se je treba z naravnimi postavami in pri pogojzdovanju se mora po njih ravnati. Mlado gojzdno drevje tam, kjer je na svojem mestu, se ne sme posekovati in podirati, tudi ne velja preveč gojzdne nastelje grabiti, smolo in spomladi brezovo vodo nabirati s tem, da se drevje naseka, nareže ali navrta. Frišne veje, skorja in kar k življenju drevju treba, se ne sme iz gojzda sekati ali rezati in spravljati. Oni ljudje, kteri po gojzdih drva in sploh lesne pridelke kradejo, se ne smejo v obrambo jemati, ampak treba je sodniji, kolikor poštenje in prava ljubezen do bližnjega dopušča, na pomoč biti, da se taki lesni tatovi kaznujejo, kakor zaslužijo. Iz sosedovega gojzda si ne sme nikdo nič prisvojiti, bodi si les, drva, listje ali kar koli drugega. Ravno tako ne iz gojzda, kteri je lastnina cele soseske, če ni posebne pravice do tega. Sploh se mora z gojzdom po pameti ravnati, kakor z zakladom največje vrednosti.

M. Kaj storiti, če se kdo opeče ali opari. Dober pomoček, če se kdo opeče ali opari, ki pa je še premalo znan, je olje iz poprove mete. Opečeni ali oparjeni del se s tem oljem ali pomaže ali s capicami v to olje pomočenimi obveže. Bolečine brž ponehajo in rana se tako lepo zaceli, da se še pozna ne. Med domačimi zdravili, ki bi morali za nesreče in potrebe vedno pri hiši biti, je imenovano olje gotovo jedno naj potrebnějšíh. Ima tudi še drugo dobro lastnost, da ni namreč predrago. Opečeni ali oparjeni del se sme, predno se z oljem pomaže ali obveže, tudi v mrzlo vodo podržati, da se tako bolečine odpravijo. Ni ravno treba, da je olje samo na sebi. Sme se tudi na pol z glicerinom pomešati. Ta zmes služi tudi kot dobro zdravilo proti ozeblini. V angleških bolnišnicah služi proti opeklini zdravilo, ki si ga napravijo tako, da dva dela kolodija pomešajo z jednim delom laškega olja. To zdravilo je vedno pri rokah.

M. Maža za sode, ki točijo. Da ta ali uni sod začne točiti, je sitna reč. Navadno se zamaže kolikor toliko z lojem, ki od sveče kaplje. Boljša maža pa se napravi iz teh-le reči: Vzame se 40 gramov frišnega loja, 32 gramov voska, 64 gramov svinjske masti, ktere trojne reči se v primerni posodi nad rahlim ognjem raztopè in prav dobro med seboj pomešajo. Potem se zmes pusti, da se ohladi, in med tem, ko se ohlaja, se pa v njo še pomeša 40 gramov skozi sito presejanega pepela. Ta zmes se v kleti na suhem mestu hrani, da je vedno pri roki. Predno se točeče mesto z njo pomaže, se mora prav čisto osnažiti in do suha obrisati. Maža se nad svečo nekoliko raztopi in s tako raztopljeno mažo točeče mesto zamaže.

Veliki hrvatski vinski sejem se bo v Zagrebu letos vršil dne 17. 18. in 19. marca, na kateri uže sedaj opozorujemo. Prilično objavimo več o njem.

Dobro vinsko leto prorokujejo nekateri vinorejci rekoč: vsako 23. leto je dobro vinsko leto. Tako je bilo leto 1857. No, in vsled tega mora 1880 zopet biti dobro vinsko leto. Bodemo videli!

Dopisi.

Iz Maribora. Kakor je bilo v „Slov. Gosp.“ že povedano, so darovali milostljivi knez in škof 10.000 fl. za ustanovljenje privatne deklšike šole za Celjsko okolico pod vodstvom šolskih sester. Ta svota se nahaja v varstvu stolnega kapitela in iz njenih obresti se začasno plačuje najemščina za sedanje prostore imenovane šole. Zadnji čas se je v ta namen za nakup priporočala vkdanja glavna šola poleg farne cerkve. Ker pa to poslopje po razsodbi izvedencev za šolske namene ne sodi, ne v zdravstvenem ne v naučnem oziru, se bode slednjič vendar moralo misliti na zidanje nove

šole. Ali ker utegne, kakor se sliši, edino zemljišče za hišo in vrt stati 3000 fl. in prepisanje, vknjiženje in ograja zemljišča in kopanje studenca tudi precejšnjo svoto vzeti, ne bo za zidanje veliko nad 6000 fl. ostalo. S to svoto se pa se ve ne da prirediti takih in toliko prostorov, kolikor se jih za sestre, za trirazredno šolo itd. potrebuje. Res je, da so pridni okoličani za to šolo silno vneti in z veseljem obljubili po vsej moči pomagati z lesom, z opeko, z vožnjo in drugim delom; ali pri vsem tem bode brez dvoma gotovega denarja še primanjkovalo. Vendar naj „podporno društvo“, nad čigar poslovanjem je dosihmal očitno božji blagoslov, pred to težavo nikar ne obupa! Bogu je lahko odstraniti jo. Vsaj so tudi v Mariboru šolske sestre pred 15 letmi prav po resnici z ničim začele; in zdaj imajo obširen in častitljiv zavod, v katerem — otrok in sester skupaj — nad 150 ljudi stanuje in nad 400 otrok šestrazredno šolo obiskuje. To je storila predobrotljiva in vsegamogočna roka božja, koja je blizu in daleko milih dobrotnikov izbudila in jih sestram na pomoč pripeljala. Ista roka božja bo tudi v Celji začeto delo blagoslovila in v svoje varstvo vzela. Kosar.

Iz Središča. Dne 15. t. m. izročili smo tukaj večnemu pokoju zemeljsko lupino gospe J. Švingerjeve, ki je za pljučno boleznijo v 71. l. umrla. Pokojnica bila je mati č. g. Albina Švingerja, tukajšnjega župnika, in g. Raimunda Švingerja, c. k. adjunkta v Celji. Šestero gg. duhovnikov iz sosednih far jo je spremljalo k pogrebu. Pokojnica bila je blaga duša in tukaj zelo priljubljena; — dokaz, da se je velika množica ljudi sprevoda udeležila. Tej v vsakem obziru vzorni materi pristovalo bi se tedaj na gomili napisati besede: „Vrta mamica ste bila, — Vredna večnega plačila, — Ko nas zopet Bog zjedini — V nadzemljski domovini.“ B. F.

Iz Ljubljane. (P. in R. Seemannova li varna voščenenih sveč v Ljubljani.) Te dni smo prilično bili v tej še novi svečarnici na Glincah ob Ljubljani in mikalo nas je pregledati vse stroje in priprave, po katerih postanejo iz pravega domačega voska najlepše in najčistejše sveče in to prav brez vsake primesi po čisto naravnem potu. Sveče kakoršne smo videli, so res lepo blagó in se odlikujejo med drugim tudi po tem, da veliko počasneje goré ko druge. Cena jim je manjša že zato, ker je svečarnica zunaj mesta, toraj prihrani že po 4 gld. mestnega davka pri centu. Akoravno je še čisto mlada, si je kakor se nam piše posebno iz Koroškega in Štajerskega, kjer je veliko slabega in spridenega tacega blaga, — pridobila že veliko naročnikov, ki so bili s temi svečami posebno zadovoljni. Po vsej pravici se smejo toraj te voščene sveče priporočati častitej duhovščini povsod, posebno pa tam, kjer se dobiva do zdaj slabo, nepošteno blago domá ali iz tujih dežel n. pr. ob laškej meji, iz Laškega, kjer je 1. jan. t. l.

velika colnina postavljena na vosek, toraj bode blago od zunaj draže in slabše. To omeniti se nam je prilično zdelo posebno zdaj ob bližajočej se Svečnici, ko si častita farna oskrbníštva priskrbujejo sveče za cerkve. Cenik lahko dobé v založnici v Ljubljani v Gradišči št. 8., kjer se sprejemajo tudi naročila, kakor je naznanjeno bilo že v dotičnem inseratu „Slov. Gosp.“

Iz Čadrama. (Ozir v preteklo leto.) Sedemdesetnice tudi v našem kraju niso v najboljšem spominu ostale in to ne samo zadnje, ampak že one pred 100 leti. Skrbni župniki so nekdanj posebne prigodke v krstne ali druge matične knjige zapisovali. Tak prigodek iz l. 1779. je po tačasnem g. župniku Juriju Stangl, ki je od leta 1770—1795. do svoje smrti tukaj pastiroval, zapisan v latinskem jeziku. Slovenski se glasi: 20. avgusta okoli 3. ure popoldne nastala je strašna nevihta, skoraj cela župnija bila je s točo potolčena, silna povodenj je doline, senožeti z vinogradi in najlepšim žitom vred pokončala. Prejšnji den zvečer je Žreška župnija bila v enakej burji porušena. Vsemogočni Bog od nas odvrni, nas varuj i oprosti v prihodnosti takega pogubivnega pokončanja. Ob enem je v tem času, ko je solnce bilo vladar, po celi nadžupniji se širila živinska kužna bolezen, in po tej strašni nesreči so usmiljenja vredni prebivalci skoraj vso živino zgubili. Koliko mest, trgov, gradov in najkrasnejših cerkev so silno pogostni požari vpepelili, in kar niso strašni potresi porušili, je v tem osode polnem boju konec vzelo. Takih nezgod nam leto 1879 ni prineslo, če smo ga tudi med srednja vvrstili, ker tudi nam je spomladanska moča in pozneja velika suša precej škodovala. Namlatili smo malo ozimine, tudi krompirja so nekteri malo pridelali, korenje nam je večidel drobno ostalo in na pičlo grozdje je sneg padel. Imeli smo pa sena silno veliko, ajde smo pridelali, kakor že davno ne toliko in so tudi čebele težke postale, čeravno smo se v spomladi bali, da še potrebnega živeža za sebe ne bodo dobile. Koruza je dobro obrodila. Kateri nismo v prevelikem strahu iz pod snega hoteli grozdja pobirati, imamo tudi prav čistega in dobrega vina, ki bo veliko boljše od l. 1878. Živinska kuga nam je pretila in zato se nam je pozno jeseni paša in skupno napajanje za 8 dni prepovedalo, a druga hujšega ni bilo. V sosednih naših župnijah niso bili tako srečni, kakor mi, ker huda toča je nekterim skoraj vse pridelke pokončala in v drugih je vratna davica veliko ljudi pomorila in jih še zdaj mori. Pri nas so še le 3 otroci za to boleznijo umrli in ako se redno na 1000 prebivalcev vsako leto računi 30 mrličev, jih mi ne štejemo preveč, ker bilo jih je l. 1879 71 in med njimi veliko starih, ki so vsled slabosti morali umreti, 17 mrličev smo imeli, ki se že med prav stare računiti smejo, ker umrli so 1 z 87, 1 z 82, 1 z 80¹/₂, 1 z 78¹/₂, 2 z 77, 1 z 76, 1 z 64¹/₀, 1 z 74, 1 z 74, 1 z 71²/₃, 2 z 70, 1 z 69¹/₂,

2 z 66, 1 z 64 $\frac{1}{3}$ letom. Rojenih bilo je pri nas 79 in med temi 52 moškega spola, med umrlimi bilo je pa le 27 moških in 44 žensk, tako, da ako bi vselej bila taka razmera, bi ženski spol prišel k večji veljavi, kakor je o moških bilo v starem času prerokovano, da se bo 7 žensk za enega moškega potegovalo.

Iz grada Lemberg pri Dobrni. (Opravila v vinogradih.) Gotovo čudno se bode marsikomu dozdevalo, da sedaj med to ostro zimo o vinogradskih opravilih govorim; pa vendar moram zagotoviti, da imam vinograd pred seboj, kjer sem začel 27. vinotoka z rigolanjem in škarpanjem, in v kojem od takrat do danes, ako le dva delavnika izvezam, vedno po 8—12 zidarjev in 40—50 raznoterih dninarjev moškega spola dela. Prepričan sem, da si namenjen mi vprašanje staviti: kakšne lege in kakšna opravila neki morajo biti, da zamore v tako hudi zimi, ko se ti morebiti iz zapeči ne upaš, delavec od osmih predpoldnem do večne luči na prostem obstati, celo zidar kamenje z golo roko vlagati. Čudno pa resnično je, da še celo svoje prsnike odložijo, ako jih solnce pripeka. Ali dragi mi čitatelj, kmalu ti bode vse jasno. Ker sem že začel z rigolanjem, torej ti hočem tudi razložiti, kaj menim s to besedo. Ž njo hočem naznaniti tako prekapanje zemlje, vsled katerega se rodovitnejša, že gnojena, pri nas „živa zemlja“ imenovana, v poljubno globočino spravi, a nasprotna, tukaj „mrtva zemlja“ imenovana, na zgor pride. To pa se godi pri marsikterih rastlinah za tega del, da se tudi ta slednja prst lože v rodovitno spremeni, pri vinogradih pa za tega del, ker le tisti trs kaj velja, ki ima najmanje 1' globoko svoje glavne korenine, koje se navadno ne posuše in tudi ne zmrznejo. Toraj v globočini do 4' potrebuje trsove rodovitno zemljo, na vrhu bi mu bila le kvar, ker bi pospeševala samo gornje korenine, ktere se itak pri prvi kopi odrezati morajo, razven tega bi le preveč trava rastla, katera razvijanje in zorenje grozdja zadržuje. Več razložim prihodnjič. Dav. Zdolšek,

oskrbnik.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cela kopica novih predlogov in načrtov pala je na poslance državnega zbora. Minister poljedelstva prosi za uboge v Gališkem, Šleziji, Moravskem, Goriškem, Dalmaciji, skup 790.000 fl. Denar je namenjen nekaj za namenjen nekaj za nakup živeža, in ostali znesek za delanje in popravljanje cest, da bodo ubožci dobili kaj zaslužka. Tudi za stradajoče Istrijance, Primorce in Goričane je nasvetovanih: 12.000 fl. za stezo v Kanalskem, 31.000 fl. za cesto v Črnicah, 8000 fl. za jegove pri Ogleji, 135.000 fl. za javne stajbe v Istriji, 55.000 fl. za nakup semena in 20.000 fl. za nakup živeža. Začasni finančni minister je predložil zopet novo postavo o urav-

navi zemljišnega davka. Naposled je prišel „ljubeznjivi“ naš Stremajer in je svoj „testament“ katoliškim mešnikom zapustivši predložil postavno zadevo „plačo katoliškej duhovščini iz religiozne zaloge“. Jedro tej postavi je; mešniki naj plačujejo sami sebe vendar tako, da bode svetna vlada in jeni minister z denarji, z dohodki, razpolagal po lastnej volji. Ako se ta postava sprejme, kar pa nikakor ni verjetno, bi se plača mešnikom pri mnogih farah shujšala, število mešnikov toraj sčasoma še bolj skrčilo. Velevažno reč bodedo še posebič pojasnili čestitim bralcem. Stremajer je liberallec in zato se nismo ukanili, kateri smo v smislu liberalcev osnovano postavo gledč mešnikov pričakovali. Župnikom na Štajerskem hoče 500 fl. plače nastaviti, kaplanom 300 fl., a ob enem jim vse dohodke, katere posebič zaslužijo vračuniti. Zakaj pa tega pri uradnikih ne storijo? Zakaj pa tem dnine ali „dijet“ ne vračunijo? To bi veliko bolj zdalo! — V delegacijah je minister Haimlerle zopet hvalil zvezo Avstrije z Nemčijo. Človeku postaja skoraj hudo, ako besede ministrove primerja silnej colnini, katero je Bismark našej kupčiji v Nemško naložil in nam strahovito škoduje. Magjarski jud Falk je obžaloval, zakaj nismo namesto Bosnije pograbili Srbijo. Mu verujemo. Kajti Magjari branijo Hrvatom, Slovincem in našim Nemcem železniško zvezo z Bosnijo s Solunom ob Egejskem morji in jo hočejo silama za sebe pridobiti skoz Srbijo, da bi ves promet srednje evropsko-indijski v Budimpešto potegnili. To vidi vsak pametnjak, le naši nemški liberalci ne, ki v svojej neumnosti z Magjari vred udrihajo po Srbih. — V Budimpešti je zavolj Vrhovay-Majhenijevega dvoboja vendar prišlo do krvave rabuke, pri kateri je bila „plemenitaška kazina“ hudo razdjana in 2 človeka od razjarjenih vojakov, kakor novine poročajo, ustreljena ker so rogovileži s kamenjem zadevali vojake in oficirje. Veliko hrupa dela zopet to, da je baje minister Trefort 1,300.000 fl. si brez poročstva bil izposodil iz cerkvenega denarja „religiozne zaloge“ in dalje da je minister Szendejev zet župan Paulž 5000 fl. ukradel iz javne blagajnice in zbežal. Sploh grabljive umazanosti pretijo tudi na Ogerskem pokopati ošabno liberalno stranko in ž njo ministra Tiszaja. — Vojvoda Württemberg je odpotoval na Francosko in se bržčas ne povrne v Sarajevo.

Vnanje države. Ruski car obhaja 2. marca t. l. petindvajsetletnico svojega vladovanje in delajo po vsem velikanskem carstvo svečanostne priprave. — Nemški cesar in jegovi ministri začeli so nekoliko odjenjati od „kulturne borbe“ ker ne gledajo več tako ostro na postave katoličanom sovražne; na Badenskem mislijo se do dobra porazumiti z oskrbnikom tamošnje nadškofije, Bavarski kralj pa je baje v nevarnosti celo znoreti; nihče ne more več nobenega podpisa dobiti, tako se zapira v svoj grad „Hohenschwangau“. Belgijski freimaurerji se hudo jezijo, ker jim katoliški starši

vse otroke iz „freimaurerskih šol“ pobirajo in v katoliške dajejo; 300 državnih šol je celó praznih. — V Irlandiji trpijo prebivalci strašen glad, mnogi gladu umirajo; vladina pomoč, čeravno precej velika, je prekesno došla. V Afganistanu se Angležem zopet slaba godi, razkačeni Afgani so jim zopet zvezo z Indijo prekrbnili.

Za poduk in kratek čas.

Vransko.

Tržaška velika cesta iz Maribora nad Slov. Bistrico, Konjice, Celje, Trojano, Podpeč v Ljubljano bila je nekdaj silno živahna. Brezštevilnih težkih vozov je se po njej pomikalo noč in dan. Ob cesti stanujoči prebivalci so leto in zimo zaslužili mnogo denarjev, zlasti gostilničarjem godilo je se kaj dobro. Sedaj je to vse minulo. Južna železnica potegnila je na-se prevažanje blaga, velika tržaška cesta pa je zapuščena; le domači vozijo po njej, tujega vozača ni videti na njej; prejšnje živahno življenje, bogati promet, vsakdanji zaslužek zginil je za vselej. To vidimo po celej njenej dolgej črti, le od Celja naprej do Gomilskega je še nekaj prejšnjega življenja, ker se mnogo blaga prevažja iz mesta za potrebe velikega gornjegrajskega okraja. Od Gomilskega naprej do Vranskega in krajske meje videti je znatno manj vozačev. Vkljub temu pa ostanemo na Vranskem, da ovi trg in njegov okraj svojim bralcem nekoliko popišemo.

Vransko je še le nekoliko let trg. Šteje 108 hiš in 586 prebivalcev. V trgu je c. k. okrajna sodnija, pošta, c. k. notar, žandarmarijska štabaja, vrčnik, okrajni zastop, podružnica kmetijske družbe štajerske in farna cerkev sv. Mihaela na Vranskem. Cela župnija ima 5 srenj: Vransko, Ločič, Prekop, sv. Jeronim in Tešovo z 2810 prebivalci. Podružnic je 6. Šola je dvorazredna. Sejmi obhajajo se 4. namreč 3. marca, sredo po belej nedelji, 29. septembra in 15. novembra. Večidel so sejmovi dobro obiskovani. S trgov združeni ste 2 okolišni srenji Ločič in Prekop, kar pa okoličanom ni po vsem dovoljno in so marsikateri uže zglasili se za to, da bi se zopet združile, h čemur je pa treba dovoljenja od strani deželnege zbora štajerskega; vse tri srenje skup merijo 3878 oralov [2229 hektar], štejejo 273 hiš in 1597 duš.

Po trgu dobil je tudi celi okraj svoje ime, da ga nazivljajo: vranski okraj. Meri svojih 32.191 oralov [18.567 hektar] ter zapada Volskin dol in nekaj Savinjske široke doline. Visoke planine stojijo mu le na severo-zapadnih in južnih mejah in toraj imajo prebivalci milejšje podnebje nego oni v gornjegrajskem okraji. Vetovi vlečejo zvečinoma iz južno-zapadne proti severo-izhodnej strani. Deži rado in tudi nevihte niso prereditke; toča prihruje skoraj gotovo vsako tretje leto. Obrobje visokih planin proti severu in zapadu pouzročuje mnogo viharjev, krči jesen in razteza zimo, ki pogosto

prične uže sred novembra in traja do sred aprila. Na zimo računi se toraj 5 mesencev, na poletje 3, na spomlad in jesen skup 4. Goličav in pustinj ne najdeš v celem okraji, pa tudi ne muž ali močvirjev. Zemlja je po brdih in planinah peščena, deloma tudi ilovnata ali glinasta, lepo prstena in toraj rodovitna pa po Volskinem dolu. Pridelujejo po nižavah največ vsakovrstnega žita tudi koruze, v planinskih legah pa le bolj oves in krompir. Vinogradov je malo, vino iz njih slabo. Gojzdv je precej in lepih, proti severu je največ smerekovja, proti jugu pa bukovja. Ljudi štejemo v celem okraji 9715, ki so vseskozi lepe, krepke rasti in jasnege, živahnege duha. Železnice okraj nima nobene; najvažniša za promet je stara tržaška velika cesta in okrajna steza iz Gomilskega nad Brašlovce v Mozirje.

Slovstvo. L. W. Berezinaova knjiga: „Hrvatska, Slavonija, Dalmacija i vojaška Krajina“ v ruskem jeziku je tako izvrstno delo, da po zagotovitvi „Obzora“ (glej 132. list lanskega leta) ga mune v hrvatskem, pa tudi v nobenem drugem jeziku ni para. Delo res zasluži ime „slave naroda hrvatskega“, kakor knjiga našega Valvazorja o Kranjski „Ehre des Herzogthums Krain“. Jako obširno delo, za katero je slavni Berezin, več časa v trojedni kraljevini bivajoč, s čuda neumornim trudom nabiral gradivo, popisuje navedene jugoslovanske dežele v zemljepisnem, zgodovinskem, statističnem, političnem, literarnem, gospodarskem in trgovskem, v obče kulturnem oziru tako temeljito, da se z enakim delom menda ne Nemci, ne Francozi in drugi narodi ponasati ne morejo. — Delo tolike vrednosti je napotilo našega za slovanstvo neutrudljivo delavnega gosp. dr. Jordana, zdaj urednika „Reforme“, da je podpiran od preblegega jugoslovanskega rodoljuba, sklenil, iz ruščine v nemški jezik prestaviti to velikansko delo, ako vsaj 300 naročnikov na-nj dobi. Nam so došle 3 v poskušnjo izdane pôle, ki nam kažejo, da bi res obžalovati bilo, ako ne bi krasno delo prišlo na svetlo. Zato toplo priporočamo rodoljubom posameznim in znanstvenim zavodom, naj žrtvujejo 5 gld., ki jih bo stala ta knjiga. Gospod dr. Jordan ne zahteva prenumeracije (predplače), ampak le to, da, kdor želi knjigo, mu po poštni listnici (Correspondenz-Karte) naznani subskripcijo na Dunaj (Wien VI. Kaunitzgasse 2). Podpirajmo tudi mi Slovenci prevodnika, da pride velike hvale vredna knjiga na svetlo; vsaj smo v najbližji do-tiki z našimi brati jugoslovanskimi.

Smešničar 4. Nemškutarski učitelji na Kranjskem gorijo za nemščino in priporočajo v svojej „Schulzeitung“ nemško-slovensko godlo. Šaljivi „Brencelj“ jim ponuja v zgled sledečo nemško-slovensko „kaša-brein“. „Der smrkelj und die muha se srečata auf der cesta iz den mesta. „Wohin greš?“ fragt der smrkelj die muha. — „Iz der

Stadt na die Bauern“ — odgovori die muha. — „Jaz aber iz den kmetov v die mesto“ — sagt der smrkelj, — „zakaj greš du unter die kmete?“ — „Die gospoda, wenn ich in die jed padem, nabode mich na Gabel, pa mich ven vrže, der kmet pa zajame vollen Löffel in me vrže weg, dass ich für ein cel teden Speise habe.“ — „Bei mir je pa narobe“ — sagt der smrkelj — der kmet wirft mich z vso silo ob tla, in der Stadt pa me zavijajo v Schnupftücher, da sem ganz na warmem in se ne razmažem und mich nicht verkühle.“ Začnimo toraj tako pisati, bote videli, kako bo svet strmeli nad našim napredkom in kako lepo bomo govorili, da nas bodo še angeljci poslušati hodili.

„Brencelj“.

Razne stvari.

(*Stradajočim Istrijanom*) darovali so g. Jožef Žitek, profesor v Ptuji 1 fl. g. Janez Majciger profesor v Mariboru 2 fl. č. g. Jakob Košar, župnik gornje Poljskave 2 fl. Brašlovka fara pod geslom „Blagor mu, kdor se usmili reveža“ 20 fl. 10 kr. Bog plati! (Dalje prihodnjič.)

(*Blagi daritelji*). Podpisani je prejel od dobrotnice v Mariboru, koja noče imenovana biti, za „družbo duhovnikov“ 400 fl. in za „šolske sestre“ v Mariboru 400 fl. Naj se sestre in družbeniki blage dobrotnice pri daritvi sv. meše pobožno spominajo.

Fr. Kosar,
predsednik družbe duhovnikov.

(*Iz Škal*) se nam piše o hudem prepiru med možem in ženo pri št. Bricu. Naposled bil je prepir dokočan s tem, da je razjarjena žena z motiko kresnola in moževi spodnjo čeljust zdrobila. Žalostno!

(*Zvon*) leposloven list, izhaja na Dunaji po dvakrat na mesec na celi poli. Izdaje in ureduje ga g. Jos. Stritar; naročnina mu je za vse leto 4 fl. in za pol leta 2 fl. Naslov: Redaction des „Zvon“ Wien VIII. Lange Gasse 44.

(*Od sv. Bolfanka v ljutomerskih goricah*) se nam poroča, da je se v noči od 12—13. t. m. vnela v Gomili viničarija, ki je lastnina nemškega reda. Od hiše pogorela je samo streha, hlevi pa so pogoreli do tal. Da je ne daleč proč stoječa tiskalnica (preša) nepoškodovana ostala, imamo zahvaliti vrlim gasilcem. Poslopje bilo je zavarovano. —

(*Naš slovenski regiment*) štev. 47. prej Hartung sedaj Litzelhofen, obhaja l. 1882 dvestoletnico svojega obstanka. Ko bi vendar kdo za „Slov. Gospodarja“ hotel sestaviti zanimivo zgodovino tega hrabrega regimenta. ki je zlasti veliko let na Italijanskem bil!

(† *Franc Kokošinec*) bivši oskrbnik grajščine v Mariboru, okrajni komisar, okrajni sodnik v Slov. Bistrici in naposled upokojeni deželni sodnijski svetovalec, je umrl v Gradcu 71 let star.

(*Ubogim šolarjem*) darovala je hranilnica v Lipnici 100 fl. za nakup obleke in obutali.

(*Napredovalni gospodarstveni poduk*) se uvede pri šolah v Lučanah Gomilici in Koprivnici.

(*V Partinji št. lenartskega okraja*) prišlo je po noči 5 tatov, da bi vlomili pri posestniku Dvoršaku. Lestvica bila je uže nastavljena, ko se posestnik vzbudi in tate s puško odpodi.

(*Šoštajnski okrajni odbor*) je sestavljen: g. M. Golob, načelnik, g. J. Vošnjak, namestnik, č. g. dr. Lipold, g. Magis, g. A. Jan, g. K. Skaza in g. Fr. Novak, odborniki. Odbor je prošnjo poslal državnemu zboru za postavbo zoper oderuhe.

(*V Laškem*) je umrl delavec Franc Beljak, ker se mu je dinamit-patrona vnela in ga smrtno ranila.

(*Sprla*) sta se šolski krajni svet in srenjski zastop pri sv. Križu pri Slatini zaradi stavljenja šolskega poslopja.

(*Ptujsko muzikalno društvo*) štelu je lani 166 udov, imelo 3487 fl. dohodkov in 3229 fl. potroškov.

(*V Kapeli pri Radgoni*) se je staremu Martinu Pešenčniku na ledu pred hišo spodrsnilo, mož pade na znak in si glavo razbije, da je k priči mrtve.

(*Dijaškemu semenišču*) darovali so velečestiti gospod Borovski prošt Izidor Allinger 10 fl. č. g. Gregor Presečnik, kaplan, 15 fl. č. g. Davorin Sevnik, župnik 20 fl. Bog plati!

(*Spremembe v Lavantinskeji škofiji*). Č. g. Fr. Murkovič ostane kaplan pri sv. Barbari poleg Wurmberga, č. g. J. Kotnik pride za kaplana v Loko in č. g. A. Pajmon v Laporje.

(*Za družbo duhovnikov*) je vplačal č. g. Frece 11 fl. (ustn. je popoln. in letn. za l. 1880 dopl.)

Loterijske številke:

V Gradcu 17. januarja 1880: 73, 12, 82, 64, 90.
Na Dunaju „ 29, 72, 13, 52, 67.

Prihodnji srečkanje: 31. januarja 1880.

Oznaniilo

zadevno poduk za viničarje na vinorejskejši šoli.

Podpisano ravnateljstvo daje naznaniti, da se s 1. marcem t. l. sprejme

deset mladenčev ali viničarjev,

18—25 let starih, v praktični poduk v sadje in vinorejstvu. Izplačuje se jim navadna dnina in zamorejo stanovanja dobiti ali v zavodu ali pri bližnjih viničarijah; toda zavezati morejo se, da ostanejo na vinorejskejši šoli vsaj pol leta. Oglašja se pisмено ali ustmeno. Predložiti imajo domovinski list ali služebne knjižice in spričevalo od srenjskega predstojnika o dobrem obnašanji, to pa do 20. februarja 1880.

Ravnateljstvo sadje- in vinorejske šole v Mariboru.

Ravnateljstvo.

Zahvala.

Za toliko ljubezen in spoštovanje do preblazega, nepozabljivega, pokojnega ujca mojega, prečastitega župnika Ločkega, slovenskega pesnika

Jožef-a Virk,

ki so 4. t. m. ob 1. zjutraj po kratki bolezni prevideni s sv. zakramenti v 70 letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspali, in sv. treh kraljev dan med prelepim spremstvom pri sv. Duhu v Ločah na slovenskem Štirskem bili hladni gomili izročeni, kakor tudi za srčno sočutje vsem prijateljem in znancem, vsem častiteljem rajnega, posebno pa velečastitemu g. nadžupniku in dekanu konjiškemu in vsej častitej duhovščini, blagor. c. k. okrajnemu glavarju celjskemu, častitim gg. učiteljem, katoliško-političnemu društvu konjiškemu, založnici Ločki, hranilnici konjiški in vsem, ki so pokojnega častili in ljubili, slednjič tudi Ločkim ovčicam, med katerimi so rajni gospod blizu 19 let goreče pastirivali, izreka najprisrčnejšo zahvalo in predrazega pokojnika priporoča v blagi spomin

žalujoči sestrič

Rok Mercun,

duhovnik in prefekt alojzniški, z vso
žalujočo rodbino.

Služba.

1—3

Za nek farovž iščejo gospodinjino tihega in čednega obnašanja, ki je vajena dobro kuhati in gospodinjovati. Kje? To pové uredništvo „Slov Gosp.“



Več agentov



potrebuje neka velika obrtnija in da veliko plačo ali provizijo sposobnim. Oglase sprejema

Franz Peterlin,

gen. agent v Ljubljani Vega ulice 10.

Učiteljska služba

na enorazrednici v Veržetu IV. plačil. razreda se razpisuje.

Prosilci slovenskega in nemškega učilnega jezika zmožni najložijo pravilno svoje prošnje do 6. februarja t. l.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru 3. jan. 1880.

3—3

Predsednik **Premierstein.**

Izvrstno naravno vino

Podpisani naznanjam slavnemu občestvu, da imam 20 štrtinjakov izvrstnega, naravnega po župniških vinogradih sv. Magdalene v Pozruku in Zavraču (to je posebno fino in za butelje sposobno) nabranega starega in novega vina na prodaj.

Tomaž Rožanc,

1—3

dekan pri sv. Magdaleni v Mariboru.

Slomšekovih zbranih spisov

3—6

tretja knjiga:

Životopisi

8° stran VIII 397.

se dobi po vseh slovenskih bukvarnicah,

trdovezan iztis fl. 1.40

broširan „ fl. 1.30

Za učitelje, bogoslovce, in dijake pri g.
izdatelju u Ptuj u znižana cena fl. l.—

za poštino naj se priloži 10 kr.



Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna
zaloga vseh izvirnih mašin
šivalnic, edini zastopnik v
Mariboru

Matija Prosch,

c. k. priv.  trgovce,

v lastnej hiši, v gosposkej
ulici šte. 23., v učilniški
ulici šte. 2. 1—32

Dobre, pravične, nepokažene voščene sveče,

za katere se daje poročstvo, iz najboljšega čistega
čebelnega voska, katere izvrstno lepo in prav
počasi goré, prodajata po najnižji ceni.

5—7

P. & R. SEEMANN,

Ljubljana, Gradišče, Vegove ulice, št. 8.

Izvrsten

gnojni gips

(mavec)

priporoča železarijska kupčija

Danijela Rakuša v Celji

2—4

(v graškeje ulici.)